

Oponentský posudek diplomové práce

Dana Skalová

Faktory ovlivňující volbu školy při vstupu do první třídy

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Eliška Walterová, CSc.

Oponent: PhDr. David Greger, Ph.D.

Diplomová práce Dany Skalové byla předložena v rozsahu 130 stran textu a 15 stran příloh. Je vybavena seznamem literatury, který obsahuje 24 položek titulů, z toho 3 zdroje cizojazyčné. Práce je psaná velmi čtivým a svěžím jazykem.

Autorka zvolila téma výběru školy z vlastního zájmu, neb se v tomto tématu propojují její obě studované apobace – pedagogika a předškolní pedagogika. Z tohoto pohledu je volba práce vhodná pro praxi i budoucí uplatnění studentky. Navíc téma přechodu z předškolního do primárního stupně vzdělávání bylo výzkumně dosud opomíjeno. Jedná se o jednu z nejméně zmapovaných tranzicí ve vzdělávací dráze dětí. V zahraniční i domácí literatuře tedy není mnoho titulů věnujících se volbě první školy rodiči pro své dítě. Většina diskusí o volbě školy se odehrává v makro rovině, tedy spíše řeší otázky otevřené soutěže škol, zavádění tržních principů do řízení školství a dopady volby školy na rovnost příležitostí ke vzdělání zvláště u sociálně znevýhodněných skupin obyvatelstva. Zatímco první aspekty autorka v teoretické zprávě uvedla, aspekt přechodu do první školy pro sociálně vyloučené jedince, jak je dokládají četné práce I. Gabala a jeho spolupracovníků i na příkladu ČR, mohly být také do teoretické části zahrnuty. Nicméně hlavní zaměření práce je na procesy volby školy na straně rodičů a zjišťování faktorů, které hrají roli při výběru školy, a k této problematice je již mnohem méně dostupných prací.

Autorka zpracovala teoretickou práci s nadhledem, vychází však především ze dvou zdrojů (Holda 1995 a OECD 2010). Přestože jsme zmínili nedostatek české literatury relevantní pro dané téma a také méně četné zahraniční práce v této oblasti, můžeme uvést např. práce Stephena Gorarda (UK), který se problematice déledobě věnoval a na některé výzkumné otázky diplomové práce ve svých studiích odpovídá.

Přínosem teoretické části diplomové práce je také shrnutí legislativní úpravy nástupu do školy.

Empirická část diplomové práce je rozsáhlejší a prezentuje výzkum, který autorka realizovala v průběhu delšího časového období. Hledá odpověď na otázku, jaké faktory ovlivňují volbu školy při vstupu do první třídy. Z popisu empirické části práce je patrné, že autorka strávila nad výzkumem velký čas pečlivě a dobře odvedené práce. Posbírala řadu dílčích údajů, zpracovala pasporty dvou škol, realizovala některé polostrukturované rozhovory a také ankety či sondy formou nestandardizovaných dotazníků. Zvolila tedy velké množství různorodých metod, což však klade o to větší nároky na diplomanta ke zvládnutí jejich metodologie. Zde v metodologii platí, že někdy „méně znamená více“ a zaměření se na jednu metodu do detailu může přinést mnohem více informací. U jednotlivých metod tak nacházíme řadu metodologických nedostatků

(není popsána návratnost dotazníkového šetření, není popsána ani dokumentována analytická práce při zpracování kvalitativních dat, dotazník má spíše formu ankety bez podrobnějšího zpracování a výběrové soubory jsou často velmi málo početné). Na práci tak je vidět, že se jedná o první výzkumné úsilí diplomantky. Přestože se jí v jedné z posledních fází výzkumu podařilo získat pouze jednoho rodiče k rozsáhlejšímu rozhovoru o volbě školy pro své dítě, ze čtení této části práce je zřejmé, že by bylo možné pouze touto metodou získat mnohem hlubší vhled do problematiky a zjištění zajímavých souvislostí, než z provedeného dotazníkového šetření na malých výběrech. Zpětně se tedy jeví, že by bylo nejvhodnější realizovat výzkum jako čistě kvalitativní a rozhovory pojmout jako více otevřené a nikoliv jako sadu zjišťujících otázek, jak byly realizovány s rodiči přicházejícími k zápisu v první fázi výzkumu.

I přes četné metodologické nedostatky a nereprezentativitu získaných dat však diplomantka prokázala vhled do problematiky (i při formulaci zjišťujících otázek) a potvrdila některá zjištění zahraničních výzkumů. Data zpracovala pečlivě s uvedením četností a relativních četností odpovědí či kategorizováním typů faktorů dle odpovědí rodičů. Výzkum odpovídá na položené otázky, byť není možno zjištění zobecňovat na širší populaci. A i z interpretací dat získaných autorkou diplomové práce je patrné, že hlouběji porozuměla složitosti procesu volby školy i možnostem vzdělávacího systému tento přechod dětem a jejich rodičům usnadnit. Získané poznatky a vhled do problematiky tak bude moci uplatnit autorka v praxi.

Dana Skalová zpracováním diplomové práce prokázala schopnost práce s odbornou literaturou i dílčí dovednosti realizace empirického výzkumu v průměrné kvalitě.

Při obhajobě navrhuji položit diplomantce následující otázky:

- Která z metod výzkumu Vám byla nejbližší, jak byste metodologicky koncipovala výzkum s odstupem času a po zkušenosti při realizaci výzkumu pro Vaši diplomovou práci?
- Jakými způsoby mohou učitelky mateřských a základních škol usnadňovat přechod žáků z předškolního vzdělávání do 1. třídy? A jak mohou pomoci rodičům při výběru školy?

Závěr oponenta diplomové práce:

Doporučuji diplomovou práci Dany Skalové k obhajobě a navrhuji klasifikaci: velmi dobře .

V Praze dne 5. září 2012

David Greger